

İPEK YOLU KAVŞAĞININ ÖLÜMSÜZLÜK ESERLERİ

Veysel DİNLER*

Tarih bütün oyununu coğrafyada sahneler. Tarihin bu en eski ilkesinin ayırında olan Cengiz ALYILMAZ, Asya coğrafyasının âdeti her karışında Türk tarihinin izlerini arayan ve aradıkça bulan, buldukça onları belgeleyip arşivleyen, bunlarla da yetinmeyerek içeriğini anlam düzeyine çıkartıp açıklayan, tarihi güncelleyip ona daha da anlaşılabilirlik kazandıran çalışkanlığı arıdan öğrenmiş yiğit bir bilim eridir.

Cengiz ALYILMAZ, Nisan ayında bulut arkasındaki adı var kendi yok güneş olmamak için daha Ocak ayından yola çıkmış gibidir. Bilimi aşkla harmanlamış ender kişilerden birisidir o. Geçmişle bağımızı kurmak söz konusu olduğunda bizleri oryantal bakış açısının tutsaklığından kurtaran da odur. Kendi yerli bilimsel bakışımızın çitasını sürekli yükseltmek için aralıksız çalışan Cengiz Hoca, bilginin fiziği ile aşkın kimyasını sentezlemekte büyük ustalık göstermiştir.

İbn-i Haldun diyordu ki; “*Geçmişler geleceğe suyun suya benzemesinden daha çok benzerler.*” Cengiz ALYILMAZ, günü geçmişe götürmeye, geçmişini güne getirmeye ya da her ikisini aynı karede sentezlemeye öylesine adanmış ki... Bizlere, onun çalışmalarını büyük bir hayranlıkla izlemekten başkaca yol kalmıyor.

İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri kitabını elime alıp inceledikten sonra hakkında yazmasam sorumsuzluk yapmış olurum. Ben de kendi kelimimce, kalemimce “Cengiz”in yani “Deniz”in engin sularına bir katre, bir damla katayım istedim. Cengiz ALYILMAZ, adıyla mütenasip bir kişiliktir. Tıpkı bir ateş gibi alazlanıp tutuşmuş; yılmadan, bıkmadan, usanmadan Türklerin tarihinden, coğrafyalarından bize nerede ve ne tür bir miras kaldıysa masalarımızın üzerine dek getirmeye ant içmiştir ve bunun gereğini yerine getirmiştir.

Kurgusal metinler hayalle; bilimsel metinler ise bulguyla ve belgeyle yazılır. “*Bulanlar arayanlardır.*” Arayanlarsa zora koşulanlar, zoru tercih edenlerdir. Türk dili, töresi, anlayışı, tarihi onun bulgularıyla, belgeleriyle bilgiye, bilime dönüşüyor.

İpek Yolu, uygarlığın dünyadaki biricik ortak coğrafyasıdır. Uygarlık pek çok etkileşimle oluşur. Bu yolun bütün kavşaklarında Türk uygarlığının olduğunu kabul

* Araştırmacı, Yazar; veyseldinler@yandex.com.tr.

etmeyenlerin ön yargılarını bir yana bırakıp Cengiz ALYILMAZ'ın kitabına bakmaları gerekecek.

Cengiz ALYILMAZ, tarihsel belge ve yazıtları yalnız açıklamakla kalmıyor, onların korunması için büyük çaba harcıyor; başka araştırmacıların kullanımı için bütün kapıları ardına dek aralıyor. Bulguladığı eserlerin gelecek kuşaklara da ulaşması için var gücünü ortaya koyuyor.

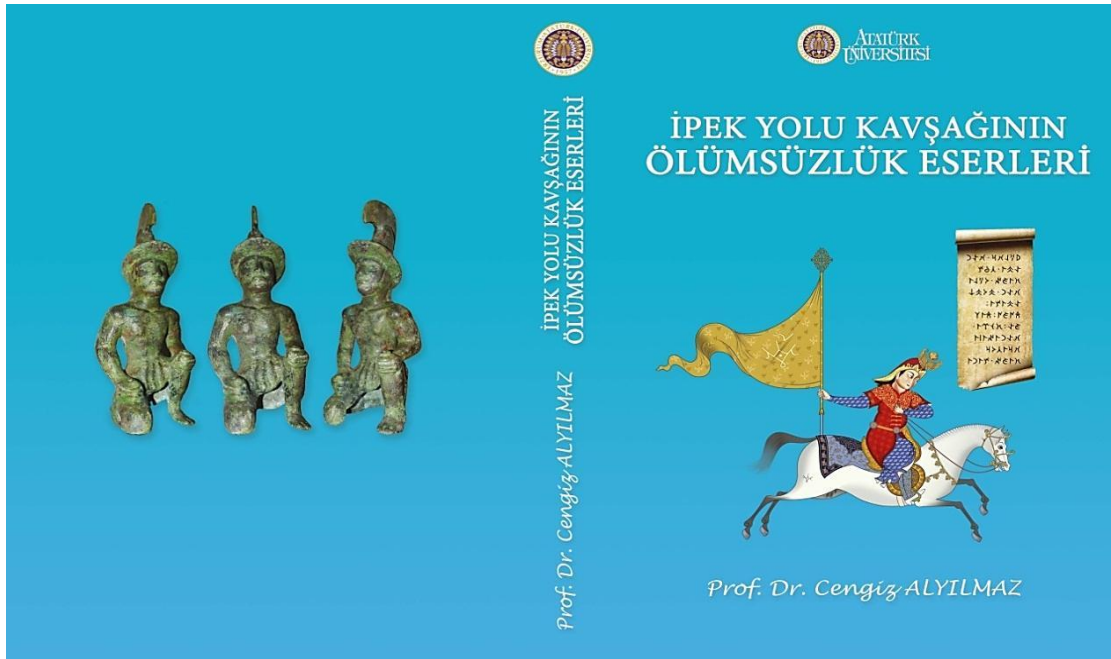

Foto: İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri adlı eserin kapak görüntüsü

Türk dili ve tarihi ile ilgili yazılı varlıkların, tarihsel nesnelerin yerlerinin saptanması, saklanması, elektronik ortama aktarılması; araştırmacılara, okuyuculara sunulması Cengiz Hoca'nın özverili çalışmalarıyla son yıllarda yürürlük bulabilmiştir.

2009 yılından itibaren, Çin Halk Cumhuriyeti'nden Pekin Üniversitesi ile Atatürk Üniversitesi arasında imzalanan "Turfan ve Çevresindeki (Kök)Türk Harfli Yazıtlar" adlı proje, Çin Halk Cumhuriyeti sınırları içinde kalan (Kök)Türk harfli yazıtların, eski Türk kültür ve uygarlığı ile ilgili bütün eserlerin tüm yönleriyle araştırılıp incelendiği, epigrafik ve fotogrametrik belgelemelerinin yapıldığı eşsiz bir projedir. Söz konusu projede Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ, Prof. Dr. Luo XIN, Prof. Dr. Li XIAO, Prof. Dr. İsrail YUSUFİ, Doç. Dr. Murat YAKAR, Doç. Dr. Osman MERT, Doç. Dr. Semra ALYILMAZ, Dr. Hu HONG, Dr. Nurdin USEEV, Arş. Gör. Chen HAO, Arş. Gör. Li GANG, Arş. Gör. Zhou XIN görev almışlardır.

Cengiz ALYILMAZ'ın “*İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri*” adlı 656 sayfa ve 3.5 kg ağırlığındaki kitabı, Asya coğrafyasındaki büyük alan çalışmasının somut bir ürünü olarak 2015 yılında Atatürk Üniversitesi tarafından yayınlanarak araştırmacıların hizmetine sunulmuştur.

Eserde, tarihî veri olarak, kaya üstü betikler (tasvir - petroglif); dikili, damgalı ve tasvirli taşlar; kurganlar, mezarlar, mezarlıklar, türbeler, heykeller, heykelcikler; tapınma yerleri ve dinî ziyaret alanları; eski kent kalıntıları, mimarlık eserleri; çeşitli kullanım ve bezeme geçeleri; yazılı eserler bölümlendirilerek incelenmiştir. Alt başlıklarla obje ve malzemenin önemi hakkında ayrıntılı bilgiler verilmektedir.

Türk kozmolojisine ve mitolojisine kaynaklık edecek olan pek çok kalıta kitapta büyük oranda sayfa ayrılmıştır. Kaya üstü tasvirlerle ilgili ortaya konulan incelemeler sonucunda Turfan, Altay ve Hutubi bölgeleri ile Asya, Kafkasya ve Anadolu coğrafyasındakiler aynı kare içinde yan yana getirilerek, aralarındaki biçim ve içerik benzerliği en açık biçimde okuyucunun gözleri önüne serilmiştir.

Türklerde görülen çene bağlama geleneğinin ALYILMAZ tarafından mumyalarda da saptanması yapılan çalışmanın bilimsel boyutunun derinliğini gözler önüne sermektedir. Bir şehir efsanesi hâline getirilen “Beyaz Piramitler”, ALYILMAZ tarafından açıklığa kavuşturulmuş ve bunların Tangutlara ait mezarlar olduğu belgelenmiş; 9 büyük anıt mezar saptanmıştır.

(Kök)Türk harfli yazıtlar, kâğıda yazılı (Kök)Türk harfli belgeler ve kitaplar, yabancı dillerdeki yazıtlar, Uygur harfleri ile yazılmış eserlerle pek çok yazıt hakkında görsellerle desteklenen ayrıntılı bilgi sunulmaktadır. Yazıtın kapağını açar açmaz sayısız görselle karşılaşılıyor. Cengiz ALYILMAZ'ın Çin'in farklı bölgelerinde tespit ettiği kurganlara, anıt mezarlara, balballara, oboolara, kaya üstü resimlere, kuyrukları düğümlü atlara, üzerinde binicisiyle birlikte Türk at heykellerine; metal ok uçlarına (ki kanımca uygarlığın en önemli göstergelerinden birisi demirin eritilmesi, işlenmesi), üzengilere, gemlere; üzerleri tamgalı döküm kazanlarına, baltalara, bıçaklara, kamalara, kesici aletlere, süs ve kullanım eşyalarına, şehir kalıntılarına ait görüntüler insanın aklını başından almaya yetiyor âdetâ.

Cengiz ALYILMAZ, bize, zaman zaman bakıp da görmediklerimizi gösteriyor ya da görünür, erişilebilir kılıyor. Belki de ömrümüzce hiç gidemeyeceğimiz yerlerdeki bulgularını

576 fotoğrafla belgeleyip ete kemiğe büründürüyor, dillendiriyor, anlamlandırıyor, açıklanır bir duruma dönüştürüyor.

Sözün özü: “Önden gidenlerin izlerinden açılır çığrlar.” Türk yazıt bilimi alanının öncüsü, çığır açıcısı Cengiz Hoca, *İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri* adlı eşsiz kitabıyla hem İpek Yolu’nun hem de Çin’deki eski Türk anıtlarının ve yazıtlarının “yorçısı” / “kılavuzu” olmuştur yazıt biliminde açtığı çığrla.

Unutmayalım ki, bir taşın üzerinde bir ileti varsa o ileti onu yazana geçmişten, atalarından geliyordur. O da onu çözümleyerek kendi gününden geleceğe aynı iletiyi gönderiyordur; yazıyordur. Bizlerin görevi ise belli değil mi! O iletiyi geleceğe taşımak. Tarih doğru öğrenilsin istiyorsak bizim de iz bırakmamız gerekecek. İşte Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ, büyük kitabıyla böylesi bir izi hem de çok belirgin biçimde bırakıyor geleceğin tarihine.

Dikilitaşlara, kayalara, taş babalara, heykellere, sikkelere, mağara duvarlarına, süs ve kullanım eşyalarına nakşedilen yazıları; yazıt anlamlı bezemeleri, kültür ve uygarlığımıza ait eserleri bir bir ortaya çıkararak; çağlar öncesinden bize seslenen atalarımızla bizleri buluşturan Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ’ın aşkla dolu yüreğine, yorulmaz direncine sağlık...

Teşekkürler, Prof. Dr. Cengiz ALYILMAZ... Teşekkürler, *İpek Yolu Kavşağının Ölümsüzlük Eserleri* adlı kitabı yayınlayan Atatürk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Hikmet KOÇAK ve çalışma arkadaşları...